

CHUSTIY LIRIKASINING MAVZU RANG-BARANGLIGI

Hamroqulova Xurshida,*Toshkent Amaliy fanlar universiteti professori***Bozorova Moxira Aliyarovna,***Toshkent Amaliy fanlar universiteti magistranti*

Annotatsiya. Mazkur maqolada Chustiy lirikasining mavzu rang-barangligi tahlil qilinadi. Unda shoir ijodida aks etgan ishqiy, ijtimoiy, falsafiy va ma'naviy mavzularning o'ziga xos xususiyatlari yoritilib, ularning badiiy ifoda vositalari orqali ochib berilishi ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Chustiy, lirika, mavzu rang-barangligi, ishqiy lirika, ijtimoiy mavzular, falsafiy qarashlar, badiiy tasvir, poetika, obrazlar tizimi, o'zbek adabiyoti.

Аннотация. В данной статье анализируется тематическое разнообразие лирики Чустия. Рассматриваются особенности любовной, социальной, философской и духовной тематики в творчестве поэта, а также способы их художественного воплощения. Кроме того, на научной основе раскрывается роль и значение лирики Чустия в развитии узбекской литературы.

Ключевые слова: Чустий, лирика, тематическое разнообразие, любовная лирика, социальные темы, философские идеи, художественное выражение, поэтика, система образов, узбекская литература.

Annotation. This article analyzes the thematic diversity of Chustiy's lyrical works. It examines the distinctive features of romantic, social, philosophical, and spiritual themes reflected in the poet's творчество, highlighting how they are expressed through artistic and poetic devices. The study also evaluates the role and significance of Chustiy's lyrics in the development of Uzbek literature on a scientific basis.

Keywords: Chustiy, lyrics, thematic diversity, romantic lyrics, social themes, philosophical ideas, artistic expression, poetics, system of images, Uzbek literature.

Kirish. O'zbek mumtoz adabiyoti tarixida lirik janr alohida o'rin tutadi. Bu janr orqali shoirlar inson qalbining nozik kechinmalari, muhabbat, hijron, vatanparvarlik, ijtimoiy va falsafiy qarashlarini badiiy ifoda etib kelganlar. Ana shunday boy an'analar zaminida shakllangan Chustiy lirikasi ham o'zining mavzu rang-barangligi, badiiy obrazlar tizimi va ifoda uslubi bilan alohida e'tiborga loyiqdir. Shoir ijodida turli hayotiy holatlar, inson ruhiyati va jamiyatdagi o'zgarishlar chuqur poetik talqin etiladi.

Chustiy lirikasining asosiy xususiyatlaridan biri — unda mavzularning keng qamrovli va rang-barang tarzda aks etishidir. Shoir ijodida ishqiy lirika yetakchi o'rin egallagan bo'lsa-da, unda ijtimoiy muammolar, insoniy qadriyatlar, tabiat tasviri, do'stlik, sadoqat, ma'naviyat va hayot falsafasi kabi mavzular ham o'ziga xos badiiy talqin topgan. Bu esa Chustiy lirikasini nafaqat estetik jihatdan, balki ma'naviy-ma'rifiy nuqtai nazardan ham muhim ahamiyat kasb etuvchi adabiy hodisa sifatida baholash imkonini beradi.

Mazkur maqolada Chustiy lirikasining mavzu rang-barangligi tahlil qilinib, undagi asosiy yo'nalishlar, badiiy tasvir vositalari hamda poetik mahorat xususiyatlari yoritiladi. Shu orqali shoir ijodining o'zbek adabiyoti rivojidadagi o'rni va ahamiyati ilmiy asosda ochib berishga harakat qilinadi.

Adabiyotlar tahlili. O‘zbek adabiyotshunosligida lirika, xususan, mumtoz va zamonaviy she‘riyatning mavzu va g‘oyaviy xususiyatlarini o‘rganish bo‘yicha keng ko‘lamli ilmiy tadqiqotlar amalga oshirilgan. Ushbu tadqiqotlar lirik janrning badiiy-estetik tabiati, uning tarixiy taraqqiyoti hamda individual ijodkor uslubi masalalarini yoritishga qaratilgan.

Avvalo, o‘zbek mumtoz adabiyoti va lirik an‘analarining shakllanishi masalalari A. Navoiy ijodi haqidagi ilmiy izlanishlar orqali chuqur tahlil qilingan. Xususan, Navoiy lirikasining falsafiy va ishqiy yo‘nalishlari, obrazlar tizimi hamda badiiy ifoda vositalari S. Ayniy, V. Zohidov, B. Valixo‘jayev kabi adabiyotshunoslar tomonidan keng o‘rganilgan. Bu tadqiqotlar o‘zbek lirikasining nazariy asoslarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

XX asr o‘zbek adabiyotshunosligida lirikaning yangi bosqichdagi rivoji Oybek, G‘afur G‘ulom, Hamid Olimjon kabi shoirlar ijodi misolida tahlil etilgan bo‘lib, ularning ijodiy merosi M. Qo‘shjonov, N. Karimov, B. Sarimsoqov, I. Haqqul kabi olimlar tomonidan ilmiy jihatdan o‘rganilgan.[1] Ushbu tadqiqotlarda lirikada inson ruhiyati tasviri, ijtimoiy hayotning badiiy ifodasi hamda poetik tafakkur evolyutsiyasi asosiy yo‘nalish sifatida ko‘rsatib o‘tiladi.

Mustaqillik davri o‘zbek adabiyotshunosligida esa lirika masalalari yangicha metodologik yondashuv asosida tadqiq etila boshlandi. Xususan, A. Abdug‘afurov, N. Yo‘ldoshev, H. Boltaboyev, U. Hamdam kabi olimlarning ishlarida zamonaviy o‘zbek she‘riyatining g‘oyaviy-badiiy xususiyatlari, individual uslub va poetik tafakkur masalalari keng yoritilgan.[2] Bu ishlarda lirikaning inson ma‘naviy olamini ifodalashdagi o‘rni alohida ta‘kidlanadi.

Chustiy lirikasiga bevosita bag‘ishlangan ilmiy tadqiqotlar son jihatdan nisbatan kam bo‘lsa-da, mavjud manbalarda uning ijodiy merosi o‘zbek she‘riyatining uzviy davomi sifatida qayd etiladi. Ayrim adabiyotshunoslar (jumladan, umumiy lirik poetika doirasida tadqiqot olib borgan olimlar) Chustiy ijodida ishqiy lirika yetakchi o‘rin tutishini, shu bilan birga ijtimoiy-falsafiy qarashlar ham muhim ahamiyatga ega ekanini ta‘kidlaydilar.[3]

Shuningdek, Chustiy ijodining mavzu rang-barangligi masalasi umumiy o‘zbek lirikasi kontekstida ko‘rib chiqilgan bo‘lib, unda an‘anaviy sharqona poetika bilan zamonaviy ifoda uslublarining uyg‘unlashuvi qayd etiladi. Bu jihat shoir lirikasini o‘zbek adabiyotidagi estetik yangilanish jarayonlari bilan bog‘liq holda o‘rganish zarurligini ko‘rsatadi.

Umuman olganda, mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, o‘zbek lirikasining umumiy nazariy asoslari yetarlicha o‘rganilgan bo‘lsa-da, Chustiy kabi ijodkorlarning individual poetik olami, xususan, mavzu rang-barangligi masalasi maxsus tadqiqot obyekti sifatida yanada chuqur ilmiy izlanishni talab etadi. Shu jihatdan mazkur maqola Chustiy

lirikasining mavzuviy xilma-xilligini tizimli va kompleks yondashuv asosida o'rganishga xizmat qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi. Chustiy lirikasining mavzu rang-barangligini o'rganish uchun kompleks ilmiy yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida adabiyotshunoslikning nazariy va amaliy usullari uyg'un holda qo'llanildi.

Avvalo, tahliliy usul yordamida shoirning lirik asarlari mazmun jihatdan o'rganilib, undagi asosiy mavzular — ishqiy, ijtimoiy, falsafiy va ma'naviy yo'nalishlar ajratib ko'rsatildi.

Shuningdek, tarixiy-adabiy yondashuv asosida shoir ijodi yuzaga kelgan davr, ijtimoiy-madaniy muhit va uning lirikaga ta'siri tahlil qilindi. Sistemali yondashuv orqali esa lirik asarlardagi mavzular, obrazlar tizimi va badiiy tasvir vositalari o'zaro bog'liqlikda o'rganildi.

Bundan tashqari, matnshunoslik (tekstologik) tahlil usuli yordamida asarlarning badiiy tuzilishi, poetik xususiyatlari hamda til va uslub masalalari ko'rib chiqildi. Tadqiqotda ilmiy xulosalar chiqarishda umumlashtirish, tasniflash va interpretatsiya usullaridan ham keng foydalanildi.

Mazkur metodologik yondashuvlar Chustiy lirikasining mavzu rang-barangligini har tomonlama, chuqur va ilmiy asosda ochib berishga xizmat qildi.

Tahlillar va natijalar. Chustiy lirikasini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, shoir ijodida ijtimoiy va ma'naviy mavzular hamda ishqiy-falsafiy motivlar uyg'un holda badiiy ifoda etilgan. Bu jihat uning she'riyatini nafaqat hissiy-estetik, balki g'oyaviy-falsafiy jihatdan ham boy va mazmunli qiladi.

Chustiyning "Ko'ngil" radifli g'azali

Na bo'ldi, ey parirol, muncha sendan o'rtanur ko'ngil,

Jamoling sham'ini ko'rgach, urib o'zni yonur ko'ngil.

Qiyoy boqqanda ul ko'zing kabi jallod-u qonxo'r yo'q,

Ki har dam tig'i mujgoningdan yuz qatla so'yilur ko'ngil.

Bu g'azal shoir lirikasining ishqiy-falsafiy yo'nalishiga oid bo'lib, unda mumtoz adabiyotimizdagi an'anaviy "oshiq, ma'shuqa va ishq" uchligi yangicha joziba bilan tasvirlangan. G'azalning asosiy mavzusi — ishq o'tida yonayotgan ko'ngilning holati va beqarorligi.

Shoir ko'ngilni "parvona" obraziga o'xshatadi (*urib o'zni yonur ko'ngil*). Bu yerda ma'shuqa jamoli — sham, oshiqlik ko'ngli esa shu nur atrofida o'zini fido qiluvchi parvonadir. Bu tasvir orqali Chustiy tasavvufiy ma'nodagi fano (ishqda yo'q bo'lish) va baqo (haqiqiy ishq bilan yashash) tushunchalariga ishora qiladi.

Chustiy g'azalning ta'sirchanligini oshirish va lirik qahramonning ruhiy kechinmalarini o'quvchiga to'liq yetkazish maqsadida quyidagi an'anaviy lisoniy va ma'naviy san'atlardan yuksak mahorat bilan foydalangan:

• Husni ta'lil va Ramziy Tashbih: Shoir ko'ngilni Sharq she'riyatidagi klassik "parvona" obraziga o'xshatadi ("*urib o'zni yonur ko'ngil*"). Bu yerda ma'shuqa jamoli — muqaddas sham (nur), oshiqlik ko'ngli esa shu nur atrofida o'zini fido qiluvchi, o'limga tik boruvchi parvonadir. Bu tasvir orqali Chustiy tasavvufiy ma'nodagi *fano* (ishqda, ya'ni Haq yo'lida yo'q bo'lish) va *baqo* (haqiqiy abadiyatga erishish) tushunchalariga nozik ishora qiladi.

• Istiora va Tashbehi balig': Ikkinchi baytda ma'shuqaning ko'zi "jallod-u qonxo'r"ga, kipriklari esa oshiq bag'rini tiluvchi "*tig*" (qilich)ga o'xshatiladi. Biroq bu yerda o'xshatish yuklamalari tushirib qoldirilgani uchun obrazlar o'ta quyuyq va keskin xarakter kasb etadi.

• Tazod (Zidlash): Ma'shuqaning latif go'zalligi (*jamolining sham'i*) va uning oshiqqa berayotgan shafqatsiz azobi (*tig'i mujgon*) o'rtasidagi semantik zidlik lirik qahramonning ruhiy iztiroblarini, uning arosat holatini ochib beradi.

• Mubolag'a (Bo'rttirish): "*Yuz qatla so'yilur ko'ngil*" jumlasini orqali dardning miqdori va darajasi lirik planda eng yuqori nuqtaga — mubolag'a san'ati darajasiga ko'tarilgan.

G'azal o'zbek mumtoz she'riyatining eng jozibador va musiqiylikka boy vaznlaridan biri — Hazaji musammani salim vaznida yozilgan. Ushbu vaznning ruknlar qolipi va she'riy o'lchovi quyidagichadir:

Mofoiylun / Mofoiylun / Mofoiylun / Mofoiylun (Chizmalarda: v --- / v --- / v ---
- / v ---)

Ko'rinib turibdiki, har bir rukn bir qisqa (v) va uchta uzun (—) bo'g'indan tashkil topgan bo'lib, o'zbek tilining tabiiy ohangiga va cho'ziq unililariga to'liq mos keladi.

Ushbu g'azal tahlili shuni ko'rsatadiki, Chustiy an'anaviy obrazlarni zamon ruhi bilan sug'oradi. Uning lirikasida ko'ngil — shunchaki hissiyot markazi emas, balki ma'naviy poklanish va ilohiy ishq sari intilayotgan tirik obrazdir. Bu esa shoirning mavzu rang-barangligi ichida inson ichki olamini tahlil qilish mahorati yuksak ekanligidan dalolat beradi.

Chustiy she'riyatida ijtimoiy mavzular jamiyat hayotidagi muammolar, insoniy munosabatlar, axloqiy qadriyatlar va ma'naviy poklik g'oyalari orqali yoritiladi. Shoir ijodida insonning jamiyatdagi o'rni, uning mas'uliyati va ma'naviy kamolotga intilishi asosiy g'oyalardan biri sifatida namoyon bo'ladi.

Ijtimoiy mavzular ko'pincha nasihat, pand-nasihat ruhidagi she'rlarda aks etadi. Bunday asarlarda shoir adolat, halollik, insonparvarlik va vijdon kabi tushunchalarni ulug'laydi. Shu bilan birga, jamiyatdagi ayrim illatlar — adolatsizlik, beparvolik va ma'naviy sustlik tanqidiy ruhda yoritiladi.

Ma'naviy mavzular esa inson ruhiy olamining poklanishi, ezgulikka intilish, sabr, shukronalik va halollik kabi qadriyatlar bilan bog'liq holda ifodalanadi. Chustiy lirikasida

ma'naviyat faqat diniy tushuncha emas, balki insoniy kamolotning asosiy mezoni sifatida talqin qilinadi.

Shoir tilida bu mavzular sodda, xalqona va ta'sirchan ifoda etiladi. Badiiy vositalar orqali berilgan ijtimoiy-ma'naviy g'oyalari o'quvchini fikrlashga, o'zini tahlil qilishga undaydi. Natijada, Chustiy lirikasining tarbiyaviy ahamiyati yanada kuchayadi.

Chustiy lirikasida vatanparvarlik va milliylik g'oyalari muhim o'rin egallaydi. Shoir vatanni nafaqat geografik hudud, balki ma'naviy qadriyatlar majmuasi sifatida tasvirlaydi.

Vatan mavzusi ko'pincha ona yurtga muhabbat, xalq tarixi, milliy urf-odatlar va madaniy merosga hurmat shaklida ifodalanadi. Shoir she'rlarida milliy g'urur va o'zlikni anglash motivlari kuchli seziladi.

Chustiy vatanni ulug'lash orqali insonni ma'naviy yetuklikka chorlaydi. Uning lirikasida milliylik faqat tashqi ko'rinish emas, balki ichki ruhiy qadriyat sifatida namoyon bo'ladi. Bu esa shoir ijodini ma'rifiy va tarbiyaviy ahamiyatga ega qiladi. Chustiy lirikasida ishqiy motivlar yetakchi o'rinlardan birini egallaydi. Ishaq mavzusi faqat insoniy muhabbat sifatida emas, balki ma'naviy yuksalish va ruhiy poklanish vositasi sifatida ham talqin qilinadi. Shoir she'rlarida oshiq va ma'shuq obrazi orqali inson qalbidagi eng nozik tuyg'ular — sog'inch, hijron, sadoqat va vafodorlik ifoda etiladi.

Ishaqiy lirika ko'pincha ramziy va metaforik obrazlar orqali beriladi. Gul, bulbul, sham, yor va dard kabi an'anaviy poetik timsollar Chustiy ijodida yangi ma'no qatlamlari bilan boyitilgan. Bu esa uning ishqiy she'riyatini chuqur falsafiy mazmunga ega qiladi.

Falsafiy motivlar esa hayotning o'tkinchiligi, inson taqdiri, vaqt, sabr va qanoat kabi tushunchalar bilan bog'liq holda ifodalanadi. Shoir hayot va o'lim, baxt va iztirob, borliq va yo'qlik kabi qarama-qarshi tushunchalarni poetik tafakkur orqali tahlil qiladi.

Chustiy lirikasida falsafiy qarashlar ko'pincha xulosa va hikmat shaklida beriladi. Bu esa uning she'riyatini nafaqat badiiy, balki didaktik va ma'naviy jihatdan ham ahamiyatli qiladi.

Chustiy ijodida "gul", "tikan" (xor), "bog'bon" kabi mumtoz obrazlar shunchaki poetik vosita emas, balki xalqona hayotiy haqiqatlarni ifodalovchi jonli timsollar sifatida namoyon bo'ladi. Shoirning quyidagi mashhur misralariga e'tibor qarataylik:

Bog' aro sayr aylasam, gul ko'zima xor ko'rinur,

Sizsiz, ey do'stlar, jahon ko'zlarima tor ko'rinur.

Bog'bon, gulshan aro gulni tikandin ayirma,

Gulsiz ul xor-u tikan, xorsiz u gul xor ko'rinur.

Xalq og'zaki ijodida "gulsiz tikan bo'lmas" degan naql bor. Chustiy bu falsafani o'z g'azaliga mahorat bilan olib kiradi.

Shoir tikan (xor)ni yomonlamaydi, aksincha, gul va tikanni bir-birini to'ldiruvchi tushunchalar deb biladi. Bu bilan u hayotda quvonch va dard, muvaffaqiyat va qiyinchilik doimo yonma-yon yurishini xalqchil tilda bayon etadi.

Shoir murojaat qilayotgan "Bog'bon" obrazi ham xalqona hayot tarzidan olingan. Mumtoz adabiyotda bog'bon ko'pincha dunyoni boshqaruvchi yoki piri komil ramzi bo'lsa, Chustiyda u insoniy munosabatlarni tartibga soluvchi, tabiat va hayot muvozanatini saqlovchi shaxs sifatida namoyon bo'ladi. Shoirning bog'bonga qarata "gulni tikandan ayirma" deyishi — yaxshilik va yomonlikni, do'st va dushmani hayotning ajralmas qismi sifatida qabul qilish kerakligi haqidagi falsafiy nasihatidir.

G'azalning birinchi baytidagi "Sizsiz, ey do'stlar, jahon ko'zlarima tor ko'rinur" misrasi o'zbek xalqiga xos bo'lgan jamoaviylik, mehmondostlik va do'stga sadoqat qadriyatlarini ifodalaydi. Bu yerda shoirning "dardi" o'ta mavhum emas, balki hayotiy va ijtimoiy xarakterga ega.

Ushbu tahlil shuni ko'rsatadiki, Chustiyning so'z qo'llash mahorati uning xalq ruhini naqadar chuqur his qilganidan dalolat beradi. U'gul' va'tikan' kabi an'anaviy obrazlar orqali murakkab falsafiy tushunchalarni emas, balki har bir o'zbek xonadoniga yaqin bo'lgan hayotiy haqiqatlarni kuylagan. Aynan shu xususiyat uning lirikasini rang-barang va umrboqiy qilgan muhim omildir.

“Uyg'ot meni” deb nomlangan she'riy namuna

G'azal quyidagicha:

May berib ko'z sog'aridan mast etib uxlat meni,
Yo karam aylab alamlik uyqudan uyg'ot meni.
Hamdami shavqing bo'lib, yig'larga odat qilmisham,
Bir tabassum ayla jonim, kulkuga o'rgat meni.
Rahbari ishqing yetaklar g'am yo'liga dam-badam,
Qora soching gardanimga tashlabon bog'lat meni.
Yondi jonim, kuydi jismim, qolmadi hech toqatim,
Jonga rahm et, yoki mujgon tiri birlan ot meni.
Xodiming xodimlariga xasta jonimdir g'ulom,
Hoziqi vaslingga bu qul xasta deb ko'rsat meni.
Amr etib ikki qaro jallodingga, ey nozanin,
Sahnayi shavqingda tufroq ustida o'ynat meni.
Nazm etib nomingni Chustiy kuyladi bulbul kabi,
Doimo gul shoxiga qo'ndir, shu xil sayrat .

Yetti baytli ushbu g'azal ishqiy mavzuda yozilgan bo'lib, oshiqning ma'shuqaga murojaati asosiga qurilgan. Shoir so'zlardan mohirona foydalangan va bu g'azalni o'qishli bo'lishiga sabab bo'lgan. Shuningdek, nozim tomonidan qo'llanilgan nozik qochirimlar va she'riy san'at namunalari oshiqning ichki kechinmalarini ochib berishga, uning his-tuyg'ularini yoriga yetkazishga xizmat qiladi. G'azalda tazod, tashxis, tanosub, tashbih kabi san'atlar bilan birga to'rtinchi va beshinchi baytlarda tavze' san'ati ham qo'llangan. Tavze'(ar.: tarqatmoq, taqsim qilmoq) – nazm yoki nasrda ohangdoshlikni yuzaga keltirish uchun imkon

beradigan san'at. Bunga bayt yoki jumlada bir xil undosh tovushga ega bo'lgan so'zlarni qo'llash orqali erishiladi.

Umuman olganda, Chustiy lirikasining mazkur yo'nalishlari uning ijodini g'oyaviy va badiiy jihatdan boyitib, o'zbek adabiyotida muhim o'rin egallashiga zamin yaratadi.

Xulosa. Chustiy lirikasini tahlil qilish natijasida shuni xulosa qilish mumkinki, shoir ijodi o'zbek adabiyotida mavzu va badiiy ifoda jihatidan rang-barangligi bilan alohida ajralib turadi. Uning she'riyatida ishqiy lirika yetakchi o'rinda bo'lishi bilan birga, vatanparvarlik, milliylik, tabiat tasviri hamda falsafiy-ma'naviy qarashlar uyg'un holda namoyon bo'ladi.

Tadqiqot jarayonida aniqlanishicha, Chustiy lirikasining badiiy xususiyatlari obrazlar tizimining boyligi, metafora va ramzlardan keng foydalanilishi hamda hissiy ta'sir kuchining yuqoriligi bilan belgilanadi. Shoir ijodida milliy ruh va xalqona ohang yetakchi bo'lib, bu uning asarlarini o'quvchiga yaqin va tushunarli qiladi.

Shuningdek, Chustiy she'riyatida vatan va milliylik g'oyalari chuqur ma'naviy mazmunga ega bo'lib, ular orqali insonni o'zligini anglash, milliy qadriyatlarni qadrlash va yurtga sadoqat ruhida tarbiyalash g'oyasi ilgari suriladi. Tabiat tasvirlari esa nafaqat estetik vazifani bajaradi, balki lirik qahramonning ichki kechinmalarini ifodalovchi muhim badiiy vosita sifatida xizmat qiladi.

Vazn, qofiya va janr masalalarida esa Chustiy an'anaviy aruz tizimini saqlagan holda, unga ijodiy yangiliklar kiritgani kuzatiladi. Bu holat shoirning klassik va zamonaviy poetika o'rtasida uyg'unlik yaratganini ko'rsatadi.

Umuman olganda, Chustiy lirikasining mavzu rang-barangligi uning ijodiy salohiyatini belgilovchi asosiy omillardan biri bo'lib, u o'zbek adabiyoti taraqqiyotida muhim o'rin egallaydi. Mazkur ijodiy merosni o'rganish nafaqat adabiyotshunoslik nuqtayi nazaridan, balki yosh avlodning ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishda ham katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov N. va boshqalar. XX asr o'zbek adabiyoti tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 1999. – B. 142-145
2. Mustaqillik davri o'zbek adabiyoti (ilmiy-uslubiy maqolalar va tadqiqotlar to'plami). – Toshkent: Fan, 2014. – B. 85-89
3. Ahmedov S. XX asr o'zbek adabiyotida mumtoz an'analar (Chustiy ijodi misolida): Filol. fan. nomz. ... diss. – T.: 1995. – B. 42;